

EIROPAS PARLAMENTS

2009.–2014.

Budžeta komiteja

30.3.2010

DARBA DOKUMENTS

par kohēzijas politiku — daudzgadu finanšu shēmas 1.b pozīcija

Budžeta komiteja

Referente: *Sidonia Elżbieta Jędrzejewska*

Darba dokuments par kohēzijas politiku — daudzgadu finanšu shēmas 1.b pozīcija

1. Šajā darba dokumentā galvenā uzmanība ir pievērsta Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Eiropas Sociālā fonda (ESF) un Kohēzijas fonda (CF) veidotās kohēzijas politikas budžeta aspektiem, īpašu uzmanību veltot 2011. gada budžetam.
2. Ņemot vērā attiecināmo izdevumu termiņus 2000.–2006. gada laikposmam, 2011. gadā gaidāms ļoti zems maksājumu līmenis saistībā ar iepriekšējo plānošanas periodu. Tāpēc šajā darba dokumentā galvenā uzmanība ir pievērsta pārsvarā 2007.–2013. gada laikposmam, lai gan referente par prioritāti uzskata arī 2000.–2006. (un iepriekšējo) plānošanas periodu straujo pārtraukšanu.

Pašreizējā situācija

3. Dalībvalstīm apstiprināšanai Komisijā jāiesniedz šādi dokumenti 2007.–2013. gada plānošanas periodam: neatkarīgas revīzijas iestādes atbilstības novērtējuma ziņojums, atzinums¹ par katras darbības programmas sistēmas aprakstu (pavisam 434 darbības programmas visās dalībvalstīs) un revīzijas stratēģija. Šie dokumenti ir daļa no 2007.–2012. gada pārvaldības un kontroles sistēmas, kuras pamatstruktūru veido pārvaldes, sertificēšanas un revīzijas iestādes valsts līmenī, kā paredzēts Regulā (EK) Nr. 1083/2006².
4. Komisija sākotnēji paredzēja, ka atbilstības novērtēšana būs pabeigta līdz 2008. gada beigām un ka pirmie starposma maksājumi tiks veikti 2009. gada sākumā. Tomēr Komisijas apstiprinājumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1083/2006 71. pantu lielākās daļas dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmas pārsvarā saņēma lēnām, un tas notika 2009. gada otrajā pusē, galvenokārt tāpēc, ka valsts līmenī bija grūtības ar sarežģīto ES normatīvo prasību vai jaunās organizācijas kārtības pārņemšanu, kā rezultātā bija jāveic apgrūtinošas procedūras (skatīt arī turpmāk tekstā). Šāda kavēšanās ietekmēja maksājumu līmeni dalībvalstīm, un 2009. gada beigās vairākas dalībvalstis bija saņēmušas tikai iepriekšējas finansēšanas maksājumus. Vienlaikus, t. i., trīs gadus pēc plānošanas perioda sākuma, budžeta īstenošanas līmenis attiecībā uz kohēzijas politiku bija apmēram puse (12 %) no iepriekšējā plānošanas periodā tādā pašā posmā sasniegtā līmeņa.
5. Lai arī Eiropas Parlaments (un arī Padome) atkārtoti uzsvēra pieejamo apropriāciju pilnīga un efektīva izlietojuma nozīmību, tomēr visu ES struktūrfondu zemais apguves līmenis iepriekšējos gados palielināja atšķirību starp saistību un maksājumu apropriācijām saskaņā ar šo pozīciju (skatīt tabulu turpmāk) un laika gaitā būtiski palielinājās nenokārtotās saistības (*RAL*).

¹ Regulas (EK) Nr. 1083/2006 71. panta 2. punkts.

² Ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu.

Kohēzijas politikas budžeta īstenošana 2007.–2013. gadā (EUR)

	Izlietojums 2009. gadā		Izlietojums 2008. gadā		Izlietojums 2007. gadā	
	CA	PA	CA	PA	CA	PA
13 03 16 ERAF — konverģence	22 417 259 853	11 719 113 679	22 214 199 721	5 042 066 871	20 980 317 541	2 962 793 999
13 03 17 ERAF — PEACE	31 466 303	9 678 184	30 849 316	6 745 369	30 244 428	4 496 913
13 03 18 ERAF — reģionālā konkurētspēja un nodarbin.	4 633 542 658	2 088 250 347	4 988 612 298	975 969 847	5 325 424 141	592 878 567
13 03 19 ERAF — Eiropas teritoriālā sadarbība	1 044 712 714	291 003 601	1 148 761 991	248 832 150	884 635 554	129 987 703
13 03 20 ERAF — darbības tehniskais atbalsts	38 518 918	28 402 091	39 092 010	41 100 334	28 622 403	1 290 670
Eiropas Reģionālās attīstības fonds kopā	28 165 500 446	14 136 447 902	28 421 515 336	6 314 714 571	27 249 244 067	3 691 447 852
13 04 02 Kohēzijas fonds	9 287 121 769	4 302 640 240	8 142 934 367	2 797 798 864	7 115 314 105	1 582 788 048
04 02 17 ESF — konverģence	7 305 903 755	4 390 658 515	7 007 279 761	1 604 058 625	6 759 975 961	1 035 501 851
04 02 18 ESF — PEACE	0	0	0	0		
04 02 19 ESF — reģionālā konkurētspēja un nodarbin.	3 477 243 743	2 616 162 792	3 603 844 752	764 099 609	3 726 328 031	478 419 579
04 02 20 ESF — darbības tehniskais atbalsts	7 932 259	3 678 982	9 635 899	2 084 758	7 969 537	31 999
Eiropas Sociālais fonds kopā	10 791 079 757	7 010 500 289	10 620 760 412	2 370 242 992	10 494 273 529	1 513 953 429
KOPĀ: ERAF + KF + ESF	48 243 701 972	25 449 588 431	47 185 210 115	11 482 756 427	44 858 831 701	6 788 189 329

(turpinājums)

	2010. gada budžets		Izlietojums kopā 2007.–2009. gadā	
	CA	PA	CA	PA
13 03 16 ERAF — konverģence	22 782 329 782	14 884 200 000	65 611 777 115	19 723 974 548
13 03 17 ERAF — PEACE	32 095 629	15 600 000	92 560 047	20 920 467
13 03 18 ERAF — reģionālā konkurētspēja un nodarbin.	4 261 005 835	3 330 700 000	14 947 579 097	3 657 098 761
13 03 19 ERAF — Eiropas teritoriālā sadarbība	1 069 579 848	520 400 000	3 078 110 259	669 823 454
13 03 20 ERAF — darbības tehniskais atbalsts	50 000 000	41 600 000	106 233 330	70 793 095
Eiropas Reģionālās attīstības fonds kopā	28 195 011 094	18 792 500 000	83 836 259 848	24 142 610 325
13 04 02 Kohēzijas fonds	10 185 294 880	4 350 000 000	24 545 370 241	8 683 227 152
04 02 17 ESF — konverģence	7 473 667 217	5 256 700 000	21 073 159 477	7 030 218 992
04 02 18 ESF — PEACE	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>		
04 02 19 ESF — reģionālā konkurētspēja un nodarbin.	3 343 826 311	2 416 700 000	10 807 416 526	3 858 681 980
04 02 20 ESF — darbības tehniskais atbalsts	10 471 454	10 500 000	25 537 695	5 795 739
Eiropas Sociālais fonds kopā	10 827 964 982	7 683 900 000	31 906 113 698	10 894 696 710
KOPĀ: ERAF + KF + ESF	49 208 270 956	30 826 400 000	140 287 743 787	43 720 534 187
Nenokārtotās saistības (tikai laikposmam no 2007. gada līdz 2013. gadam)	<i>n.a.</i>		96 567 209 600	

6. Budžetā paredzētās un īstenotās saistību apropriācijas, kā norādīts iepriekš tabulā, tika paredzētas finanšu dotācijās, kuras tika iepriekš pieņemtas katram gadam 2007.–2013. gada laikposmam visiem fondiem. Tāpēc tās saskan ar daudzgadu finanšu shēmas 1.b pozīcijas ikgadējo asignējumu.

7. Finanšu plānojums 1.b pozīcijai 2010. un 2011. gadam (saistības) ir sniegts turpmāk. Šajā sakarā, kā minēts referentes iepriekšējā darba dokumentā par finanšu plānošanu, jānorāda, ka diskusija par 1.b apakšpozīcijas maksimālo apmēru ir neatbilstīga, jo finanšu plānošana tiek pielāgota katras dalībvalsts vajadzībām.

Finanšu plānošana — 1.b apakšpozīcija (miljonos EUR)

1.B POZĪCIJA — KOHĒZIJA IZAUGSMEI UN NODARBINĀTĪBAI		2010	2011
KSF	Struktūrfondi kopā	39 191,847	39 688,663
KKF	Kohēzijas fondi kopā	10 190,245	10 961,150
1.B pozīcijas programmas kopā		49 382,092	50 649,813
Citi izdevumi		5 500	
1.B POZĪCIJA KOPĀ		49 387,592	50 649,813
Finanšu shēmas griesti		49 388,000	50 651,000
Maksimālais apmērs		0,408	1,187

Avots: Eiropas Komisija

8. Salīdzinot ar darbības programmām, lielo projektu situācija ir pat vēl nestabilāka, jo tiem ir viszemākais pārvaldības un kontroles sistēmas apstiprinājuma līmenis (2010. gada 1. martā — 101 no 949) un līdz ar to ļoti zems īstenošanas līmenis. Saskaņā ar Reģionālās politikas ģenerāldirektorāta ģenerāldirektora teikto¹ ekonomiskā krīze un tās radītie ierobežojumi valstu budžetos iespējams beigsies ar to, ka notiks atteikšanās no dažiem ierobežojumiem.

9. Kā ļoti lēnā perioda sākuma iemesli tika norādīti šādi:

- kavēšanās ar vienošanos par ES budžetu, Regulu pieņemšanu un ar sarunām par programmām;
- prasība valstu iestādēm izveidot pārvaldības un kontroles sistēmu atbilstības novērtēšanu;
- obligātais pārvaldības un kontroles sistēmu apstiprinājums pirms starpposma maksājuma veikšanas;
- darbs, kas saistīts ar pārklājošos plānošanas periodu pārvaldību: valstu iestādes joprojām strādā ar 2000.–2006. gada programmu pabeigšanu;
- daudzos gadījumos uzdevumu neskaidra sadale valstu starpā, nepietiekama pieredze vai administratīvās spējas trūkums gan pārvaldības iestādēs, gan finansējuma

¹ Budžeta komitejas uzraudzības grupas sanāksme par kohēzijas politiku, 2010. gada 17. marts.

- saņēmējiem un valsts administrācijas iekšējās reorganizācijas procesos;
- pasaules ekonomiskās lejupslīdes ietekme, kas sākās 2008. gada rudenī.

10. Šajā tabulā ir norādīti jaunākie īstenošanas dati, kādi pieejami par katru dalībvalsti (2010. gada 24. februārī) kopā par visiem trīs fondiem.

Apguves līmeņi un skaitļi pa dalībvalstīm (visi fondi) 2010. gada 24. februārī (miljonos EUR)

Valsts	Izlemts	Īstenots	Izmaksāts	Izmaksāts/īstenots	Izmaksāts/izlemts
AT	1 204,479	679,586	245,575	36,14 %	20,39 %
BE	2 063,501	1 276,387	418,387	32,78 %	20,28 %
CB	7 815,225	4 271,354	791,157	18,52 %	10,12 %
CY	612,435	480,393	93,348	19,43 %	15,24 %
CZ	26 302,604	14 035,435	3 280,128	23,37 %	12,47 %
DE	25 488,616	14 393,826	4 915,749	34,15 %	19,29 %
DK	509,577	282,512	78,783	27,89 %	15,46 %
EE	3 403,460	1 690,292	780,239	46,16 %	22,92 %
ES	34 657,734	21 649,371	4 793,282	22,14 %	13,83 %
FI	1 595,966	952,314	279,693	29,37 %	17,52 %
FR	13 449,221	7 456,226	2 102,815	28,20 %	15,64 %
GB	9 890,937	5 822,786	1 754,316	30,13 %	17,74 %
GR	20 210,261	11 761,802	2 236,584	19,02 %	11,07 %
HU	24 921,149	13 115,732	3 298,703	25,15 %	13,24 %
IE	750,725	572,948	219,708	38,35 %	29,27 %
IT	27 965,315	15 742,591	3 367,328	21,39 %	12,04 %
LT	6 775,493	3 418,579	1 530,561	44,77 %	22,59 %
LU	50,487	27,990	7,210	25,76 %	14,28 %
LV	4 530,448	2 272,505	763,077	33,58 %	16,84 %
MT	840,123	465,645	98,987	21,26 %	11,78 %
NL	1 660,003	920,315	225,693	24,52 %	13,60 %
PL	65 221,853	35 049,048	9 555,918	27,26 %	14,65 %
PT	21 411,561	12 034,498	2 863,450	23,79 %	13,37 %
SE	1 626,092	901,514	262,692	29,14 %	16,15 %
SI	4 101,049	2 250,815	578,510	25,70 %	14,11 %
SK	11 360,620	5 770,092	1 302,742	22,58 %	11,47 %
BG	6 673,628	3 189,422	645,324	20,23 %	9,67 %
RO	19 213,037	8 669,953	1 982,597	22,87 %	10,32 %
Summa:	344 305,598	189 153,933	48 472,557	25,63 %	14,08 %

Avots: Reģionālās politikas ģenerāldirektorāts

11. Iemesli, kas izskaidro apguves līmeņu atšķirības dalībvalstu starpā:

- programmu stratēģijas un satura atšķirības, piemēram, programmām, kurās ir ietvertas sarežģītas, lielas infrastruktūras, ir ilgāks pārvaldības laiks nekā citām programmām;
- valstu administratīvo struktūru atšķirības;
- dalībvalstis nebija vienā un tajā pašā iepriekšējā plānošanas perioda programmu pabeigšanas posmā, un tas aizkavēja jaunā perioda sākumu; turklāt vairākiem 2000.–2006. gada laikposma programmu atbilstības periodu pagarinājumiem (līdz 2010. gada 1. jūlijam ESF un ERAF) joprojām ir nepieciešami līdzekļi no dažām dalībvalstīm, kas

citādi tiktu izlietoti 2007.–2013. gada laikposmam.

12. Kopīgajās 2008. gada novembra, 2009. gada aprīļa un 2009. gada novembra deklarācijās par kohēzijas politikas īstenošanu trīs institūcijas uzsvēra nepieciešamību vēl vairāk paātrināt struktūrfondu un kohēzijas fondu īstenošanu, īpaši pieprasot pasteidzināt pārvaldības un kontroles sistēmas apstiprināšanu.

13. Institūcijas 2009. gada novembrī norādīja, ka pārvaldības un kontroles sistēmu un lielo projektu apstiprinājuma līmeņi pakāpeniski ir uzlabojušies, bet uzskatīja, ka apstiprināšanas temps joprojām ir pārāk lēns.

14. Prioritātēs 2011. gadam Parlaments atzinīgi novērtēja dalībvalstu iesniegtos pārvaldības un kontroles sistēmu aprakstus gandrīz par visām darbības programmām un Komisijas apstiprinājuma līmeni 87 % apmērā 2009. gada nogalē.

15. Saskaņā ar jaunāko Komisijas atjauninājumu (2010. gada 12. marts) dalībvalstis iesniedza gandrīz visus pārvaldības un kontroles sistēmas pārskatus (par 428 programmām no 434). 94 % programmu (406) tika pieņemta to pārvaldības un kontroles sistēma, un 87 % programmu (377) saņēma vismaz vienu starpposma maksājumu. Tāpēc paredzams, ka Komisijas apstiprinājums pēdējai pārvaldības un kontroles sistēmai radīs **būtisku starpposma maksājumu palielinājumu 2010. un 2011. gadā.**

16. To apstiprina turpmāk redzamā tabula, kurā norādīts skaitļu sadalījums (vienā datumā) starp ESF un ERAF/KF.

Maksājumu veidi līdz 2011. gada 12. martam (miljonos EUR)

Fonds	Piešķirums kopā 2007.–2013. gadā	Avansa maksājumi 2007.–2009. gadā	Starpposma maksājumi 2008. un 2009. gadā	Starpposma maksājumi 2010. gadā
ESF	76 253,0	6 093,0	4 795,9	454,9
ERAF/KF	269 400,2	23 290,4	9 447,5	4 920,3
KOPĀ	345 653,1	29 383,4	14 243,4	5 375,2

Avots: Komisijas atbilde uz Budžeta komitejas jautājumu, ņemot vērā uzraudzības grupas 2010. gada 17. marta sanākumi par kohēzijas politiku

17. Šī tabula parāda, ka starpposma maksājumi, kas veikti 2010. gada pirmo 70 dienu laikā, veido jau 38 % no maksājumiem, kas tika 2008. un 2009. gadā. To varētu uzskatīt par uzmundrinošu signālu straujai kohēzijas politikas īstenošanai turpmākajos mēnešos un 2011. gadā.

18. Tomēr Komisijai vajadzētu turpināt cieši sadarboties ar tām dalībvalstīm, kurās ir zemi apguves rādītāji iepriekšējā plānošanas periodā, lai noturētu šo impulsu un turpinātu uzlabot situāciju.

Vienkāršošana, avansa maksājumi un jaunākie tiesību aktu priekšlikumi

19. Komisija 2009. gada pavasarī uzsāka Eiropas atveseļošanas paketes īstenošanu, kas ietver

daudzus pasākumus, kas palīdzēs paātrināt fondu īstenošanu. Iniciatīva ietver tiesiskā regulējuma maiņu, ar ko paredz papildu 6,25 miljardus euro un kas ietver vairākus vienkāršošanas elementus, ar kuriem iecerēts piedāvāt elastīgāku programmas īstenošanu (piemēram, pilnīga valsts atbalsta shēmu kompensācija pirms to īstenošanas). Visi avansa maksājumi saskaņā ar Eiropas atvēršanas paketi tika izmaksāti dalībvalstīm 2009. gada aprīlī.

20. Kopīgajā 2009. gada novembra deklarācijā Eiropas Parlaments un Padome norādīja, ka uzskata, ka struktūrfondu izlietojuma piedāvātās iespējas varēja izmantot mērķtiecīgākām darbībām, kuras veicinātu ekonomiskās krīzes seku pārvarēšanu, jo īpaši tādām darbībām, kuras veicinātu izaugsmi, konkurētspēju un nepieļautu darba zaudēšanu.

21. Jaunākais un pašlaik notiekošais vienkāršošanas pasākums un tam sekojošās noteikumu izmaiņas (galvenokārt avansa maksājumu palielinājums un elastība 2007. gada apropriāciju saistību anulēšanā) neapšaubāmi radīs pozitīvu ietekmi uz īstenošanas tempu dalībvalstīs, un paredzams, ka tas samazinās administratīvo slogu finansējuma saņēmējiem un pārvaldības iestādēm.¹

22. No tehniskā viedokļa varētu pieprasīt vairāk informācijas par 2007. gada 1/6 apropriāciju „otreizējās izskatīšanas” piemērošanas metodi, lai to sadalītu 2008.–2013. gada laikposmā. Vai tas nozīmēs, ka 2007. gada apropriācijām netiks piemērots neviens maksājums un ka pirmie maksājumi laikposmam no 2007. gada līdz 2013. gadam tiks veikti 2008. gada apropriācijām? Kā šādu mehānismu iestrādās budžetā? Vai tas ietekmēs daudzgadu finanšu shēmas griestu maksimālo apmēru?

23. Attiecībā uz pārmaiņām, kas saistītas ar vienkāršošanu, pašreizējais pārmaiņu priekšlikums ir trešais pēc Regulas (EK) Nr. 1083/2006 55. panta izmaiņām un atvēršanas paketes priekšlikumiem 2009. gada pavasarī. Visi šie vienkāršošanas pasākumi bija centieni padarīt vienkāršākus, skaidrākus un mazāk birokrātiskus noteikumus, kas būtu pievilcīgāki finansējuma saņēmējiem vai potenciālajiem finansējuma saņēmējiem. Tā rezultātā Komisija cer piesaistīt vairāk projektu atbalstītājus, kas pieteiktos finansējumam, lai paātrinātu līdzekļu apguvi.

24. Tomēr jānorāda, ka grūtības radās valsts līmenī, piemēram, ar ES normatīvo prasību pārņemšana nacionālajos tiesību aktos², jaunās organizācijas kārtības (pārvaldības, sertificēšanas un revīzijas iestāžu izveide) pārņemšanu, cilvēkresursu jautājumiem un nepieciešamo rīku (elektroniskās informācijas un sakaru sistēmas, īstenošanas vadlīnijas) izveidošanu. Šajā sakarā referente kā prioritāru jautājumu vēlākais nākamajam plānošanas periodam vēlas uzsvērt (turpmāku) strukturālo reformu un vienkāršošanas pasākumu nepieciešamību, lai izvairītos no atkārtotas neīstenošanas un lai nodrošinātu, ka maksājumu apropriācijas secīgi attīstās, salīdzinot ar saistību apropriācijām.

25. Tomēr kopumā **nesen veiktajiem vienkāršošanas pasākumiem apvienojumā ar**

¹ Piemēram, tagad dalībvalsts var sākt īstenot liela mēroga projektus un saņemt kompensāciju pat pirms attiecīgā projekta oficiālas iesniegšanas un pieņemšanas Komisijā.

² Šajā sakarā daži novērotāji ieteica veikt regulējuma ietekmes novērtējumu, lai nodrošinātu, ka pārņemšana valsts līmenī nerada lielākus sarežģījumus (sal. labā prakse Latvijā).

palielināto avansa maksājumu un 2007. gada apropriāciju (kuras vēl ir pieejamas šajā periodā) mehānisko efektu vajadzētu radīt palielinātu nepieciešamību pēc maksājumu apropriācijām 2011. gadā.

Izredzes 2011. gadā

26. Kohēzijas politika attiecas uz 35,6 procentiem no 2007.–2013. gada finanšu shēmas. Daudzgažu finanšu shēmas griesti 1.b pozīcijai 2011. gadam ir noteikti 50,65 miljardu euro apmērā, ņemot vērā pašreizējās cenas.

27. Referente vēlas uzsvērt, ka attiecībā uz 2011. gada budžetu nepastāv nekāda saistību apropriāciju manevra rezerve, jo tām jāsasniedz ikgadējās iepriekš piešķirtās dotācijas, kas pieņemtas perioda sākumā, un tās ir pakļautas iespējamai korekcijai, kā paredzēts Iestāžu nolīguma par budžeta disciplīnu un pareizu finanšu pārvaldību 17. pantā.

28. Turklāt, ievērojot jaunākās tiesiskā regulējuma izmaiņas, atsevišķas summas, kas izriet no 2007. gada neanulēto saistību apropriācijām, būs pieejamas 2011. gadā. **Tāpēc galvenais jautājums ir par budžetā iekļaujamo maksājumu apropriāciju līmeni.**

29. Iepriekš minēto iemeslu dēļ maksājumu apropriācijām noteikti būs nepieciešams būtisks palielinājums, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem. Tām noteikti jābūt pietiekamām šādu vajadzību segšanai:

- lai segtu to iespējamo avansa maksājumu palielinājumu, kuri vēl nav finansēti ar 2010. gada budžeta apropriācijām;
- 2011. gads, visticamāk, būs pirmais gads, kuram būs apstiprinātas visas pārvaldības un kontroles sistēmas, un tāpēc visām darbības programmām būs veikti starpposma maksājumi: plānošanas periods piektajā īstenošanas gadā beidzot sasniegs maksimālo tempu;
- būs pieejamas papildu saistības, jo 1/6 no 2007. gada saistībām tiks pievienota katram gadam laikposmā no 2008. gada līdz 2013. gadam; tas radīs papildu iespējas anulēt nesamaksātās saistības¹;
- turklāt 2007. gada apropriācijas, kuras tika pārdalītas 2009. un 2010. gadam, var palielināt apropriāciju līmeni, kāds pāriet uz 2011. gadu;
- gaidāms, ka būtiski palielināsies precīza projektu īstenošana, galvenokārt iepriekš minēto vienkāršošanas pasākumu dēļ;
- dalībvalstis arvien mazāk traucēs iepriekšējais plānošanas periods.

30. Tā kā steidzamības dēļ netika veikts pēdējo divu Komisijas vienkāršošanas priekšlikumu ietekmes novērtējums, pašreizējā situācijā nevar aprēķināt ar pārlicību papildus piešķiramo finansējumu diviem nākamajiem gadiem, jo īpaši 2011. gadam. Taču jāatceras, ka tikai papildu avansa maksājumi ESF un kohēzijas fondam 5 dalībvalstīm ir aprēķināti 775 miljonu euro apmērā. Nav iespējams garantēt, ka 2010. gada budžetā paredzētie maksājumi būs pietiekami, lai radītu papildu spiedienu 2011. gada budžetam.

¹ Tas mehāniski palielinās arī starpību starp saistību apropriāciju un maksājumu apropriāciju, kā arī RAL līmeni, kuram pēc automātiskas saistību anulēšanas vajadzētu samazināties. Taču paredzams, ka tas tiks kompensēts ar straujāku maksājumu tempu.

31. Attiecībā uz visiem iepriekš minētajiem iemesliem referente uzskata, ka 1.b pozīcijai būs nepieciešams **ievērojami lielāks maksājumu līmenis 2011. gadā.**

Kohēzijas politikas īstenošanas kvalitāte

32. Saskaņā ar Parlamenta prioritātēm 2011. gada budžetā īstenošanas un izdevumu kvalitātes uzlabošanai vajadzētu būt vadošajam principam, lai panāktu ES budžeta optimālu izlietojumu un tādas politikas veidošanu, kuras pamatā ir pierādījumi. Pastiprināta uzraudzība un novērtēšanas sistēmas ir ļoti būtiskas šajā sakarā, jo ir rūpīgi jāapsver precīzi definēti uzdevumi, mērķi un ieviešanas pasākumi. Šajā sakarā Komisijas stratēģiskās sintēzes ziņojumam, kurš gaidāms 2010. gada aprīlī, vajadzētu sniegt ievērojamu ieguldījumu kohēzijas politikas īstenošanas novērtēšanā.

33. Mērķis ir panākt labāku līdzsvaru starp noteikumiem un kārtību, kādu pieprasa, lai nodrošinātu ES izdevumu likumību un regularitāti, no vienas puses, un veicinātu kohēzijas politikas izpildi un rentabilitāti saskaņā ar EP 2011. gada budžeta prioritātēm, no otras puses. Patiešām, daži novērotāji un galvenie dalībnieki valsts līmenī uzskata, ka 2007.–2013. gada normatīvās prasības joprojām ir ar tendenci uz kontroli, nevis uz saturu (t. i., kontrole zināmā mērā novirza uzmanību no satura). Tā rezultātā struktūrfondu pārvaldītāji vairāk laika velta tam, lai novērtētu atbilstību finanšu pārvaldības un kontroles prasībām, nevis programmas mērķu sasniegšanai.

34. Šķiet, ka lielāka uzmanība jāpievērš mērķu sasniegšanai, nevis līdzekļu apguves likumībai un regularitātei. Šajā sakarā jāizskata izmaiņas tiesiskajā regulējumā, kuras veiktas 2009. gadā un ar kurām cenšas samazināt dalībvalstu kontroles nastu, neatstājot novārtā galvenos noteikumus attiecībā uz sakārtotu finanšu pārvaldību, kā arī rīcības plāns par struktūrfondu, kas pašlaik turpinās.¹

35. Komisija atbildēs Komitejai par budžeta jautājumiem, ievērojot uzraudzības grupas 17. marta sanākumi par kohēzijas politiku, uzsvēra, ka tā pati par sevi neturpinās izmantot avansa maksājumus². Avansa maksājumu palielinājums, kas paredzēts jaunākajās regulējuma izmaiņās, nozīmē, ka lielāka struktūrfondu summa netiks uzraudzīta pietiekami vai netiks uzraudzīta vispār, kas rada zināmas bažas. Lai arī komisārs P. Samecki neseno nosūtījis vēstuli, lai aicinātu dalībvalsti ziņot par papildu avansa maksājumu apguvi, Komisiju joprojām var aicināt turpināt risināt šo problēmu, pastiprinātu uzmanību pievēršot avansa maksājumiem. Var pieprasīt arī ziņot EP par to izlietojumu atbilstoši EP 2011. gada budžeta prioritātēm, pieprasot, ka budžeta iestādei laikus jāsniedz pilnīga un atjaunināta informācija.

Provizoriski secinājumi: sasniedzot ES prioritātes

¹ Šobrīd integrēts 2009.–2011. gada strukturālo darbību kopējās revīzijas stratēģijā.

² Komisija vairāk pievērsās programmu finansiālās īstenošanas uzraudzībai, piedaloties uzraudzības komitejās, ikgadējiem īstenošanas ziņojumiem, kurus iesniegušas pārvaldības iestādes, ikgadējam pārskata sanāksmēm un valsts iestāžu veikto starpposma maksājumu piemērošanas procesam.

36. Jaunās „ES-2020” stratēģijas kontekstā Komisija jau ir uzsvērusi nozīmīgo ieguldījumu, kādu varētu sniegt kohēzijas politika, kā tas jau notika pašreizējā un iepriekšējā plānošanas periodā saistībā ar Lisabonas stratēģiju izaugsmei un nodarbinātībai. Komisija apņēmas pielīdzināt kohēzijas politikas mērķus „Eiropa 2020” stratēģijai, veicinot gudru, zaļu un konkurētspējīgu reģionālo ekonomiku izaugsmi, pamatojoties uz zināšanām, jauninājumiem un resursu efektivitāti, kā arī pastiprinot kopīgos centienus un izmantojot sinerģiju priekšrocību starp saistītajām Kopienas politikas jomām.

37. Komisija norādīja, ka no 350 miljardu euro dotācijas, kas paredzēta kohēzijas politikai 2007.–2012. gada laikposmam, 200–250 miljardi euro tiks asignēti stratēģijas „ES-2020” mērķiem¹.

38. Bez iepriekš minētajiem iemesliem pēdējā komentārā referente norāda, ka ir nepieciešams pietiekami vērienīgs maksājuma asignējums kohēzijas politikai 2011. gada budžetā. 2011. gads patiešām būs piektais īstenošanas gads pašreizējā plānošanas periodā, un darbības programmas sasniegs brieduma pakāpi, kas nozīmē, ka tās tiks ātri izpildītas.

39. Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, referente, ņemot vērā nākamo budžeta procedūru, vēlas izcelt šādus neatrisinātus jautājumus un prasības:

- Komisijai vajadzētu turpināt cieši sadarboties ar tām dalībvalstīm, kurās iepriekšējā plānošanas periodā ir zemi apguves rādītāji, lai tādējādi noturētu šo impulsu un turpinātu uzlabot situāciju;
- iespējams, būs nepieciešamas turpmākas strukturālās reformas un vienkāršošanas pasākumi, lai izvairītos no atkārtotas neīstenošanas;
- Parlaments jāinformē par iespējamo finanšu dotāciju korekciju, kā paredzēts Iestāžu nolīguma 17. pantā;
- Komisijai iesniedz 1/6 2007. gada apropriāciju „otrreizējās izskatīšanas” piemērošanas metodi, lai to sadalītu 2008.–2013. gada laikposmā. Kā 2007. gada neanulēto saistību apropriācijas būs pieejamas 2011. gadā? Vai tas nozīmēs, ka 2007. gada apropriācijām netiks piemērots neviens maksājums? Kā šādu mehānismu iestrādās budžetā? Vai tas ietekmēs daudzgadu finanšu shēmas griestu maksimālo apmēru?
- tā kā nav iespējams garantēt, ka 2010. gada budžetā paredzētie maksājumi būs pietiekami, lai segtu papildu avansa maksājumus un starpposma maksājumus, Parlaments regulāri jāinformē par šādu iejaukšanos budžetā: jebkādiem iespējamajiem grozījumiem 2010. gada budžetā un jebkādu iespējamu papildu spiedienu 2011. gada budžetam;
- Komisijai vajadzētu sniegt priekšlikumu, kā labāk pievērsties mērķu sasniegšanai, nevis likumībai un regularitātei, neatstājot novārtā galvenos noteikumus attiecībā uz sakārtotu finanšu pārvaldību;
- Komisijai vajadzētu risināt jautājumu par vajajiem kontroles pasākumiem sākumposmā, jo īpaši pastiprinātu uzmanību pievēršot avansa maksājumiem un ziņojot EP par to izlietojumu.

¹ Iecerēts, ka valsts un reģionālās varas iestādes, kuras ir atbildīgas par kohēzijas politikas līdzekļiem, veicinās stratēģijas „ES-2020” mērķu izpratni un piederību, vienlaikus veicinot ātru un efektīvu Kopienas palīdzības izlietojumu šajā jomā